

Лугівська Леся

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
"Полтавський університет економіки
і торгівлі"*

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЇ В ПОДАТКОВОМУ ПЛАНУВАННІ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Зміни в чинному податковому законодавстві України, насамперед, прийняття Податкового кодексу України (ПКУ), вплинули як на функціонування вітчизняних підприємств, так і на їх податкове планування. У зв'язку з цим суб'єктам господарювання слід здійснювати гнучку податкову політику, яка своєчасно враховувала б зміни в податковому законодавстві та передбачала можливість їх коригування. Окремі норми у Податковому кодексі України суттєво впливають на механізм оподаткування та обсяг податкових відрахувань, особливо це стосується обчислення податку на прибуток.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти податкового планування досліджували А.Г. Загородній, С.Ф. Голов, С.Я. Салига, А.Є. Єлісеєв, М. Підлужний та ін. Нині актуальним є вивчення питання оптимізації податкового планування в аспекті врахування вимог податкового законодавства.

Виклад основного матеріалу. Податкове планування - це сукупність методів і заходів, спрямованих на збільшення фінансових ресурсів, які залишаються в розпорядженні підприємства після сплати податків та інших відрахувань, заснованих на використанні існуючих можливостей у законодавстві та врахуванні змін усіх факторів, що впливають на рівень оподаткування.

Податкове планування доцільне завжди: і за умови процвітання підприємства, і якщо воно балансує на межі рентабельності або, що значно гірше, - перебуває на межі банкрутства.

Податкове планування є інтеграційним процесом, що полягає в упорядкуванні господарської діяльності відповідно до чинного податкового законодавства України та стратегії розвитку підприємства, адже воно дає змогу підприємствам запобігти багатьох складних ситуацій та, разом з тим, частково усуває негативний ефект невизначеності та мінливості зовнішнього середовища [2, с. 72].

Податкове планування, за умови його правильної організації, надасть можливість підприємству:

- 1) дотримуватися законодавства щодо правильності обчислення податків;
- 2) збільшити прибуток підприємства;
- 3) ефективно управляти грошовими потоками;
- 4) уникати фінансових санкцій.

Організація податкового планування повинна включати:

- податковий контроль;
- поточне податкове планування;
- стратегічне податкове планування.

Виділяють **три рівні побудови податкового планування на підприємстві**, кожен з яких передбачає відповідні заходи:

- перший рівень - керуватися у своїй діяльності Податковим кодексом України та іншими нормативно-правовими актами, щоб своєчасно та правильно сплачувати податкові платежі на основі визначення об'єкта оподаткування, ставок, джерела і термінів сплати податків;

- другий рівень - сплачувати податкові платежі на основі оптимальності (планувати пропорційність прибутків і витрат в одному податковому періоді, уникати дебіторської заборгованості, тобто не сплачувати зайвого), аналізувати фінансовий стан підприємства;

- третій рівень - оптимізувати оподаткування, застосовуючи законні методи зменшення податкового тиску. Аналіз стану управління податковим навантаженням на вітчизняних підприємствах засвідчив відсутність системного підходу до його організації, недостатнє використання існуючих резервів зниження податкового навантаження підприємствами за рахунок підвищення ефективності використання виробничих ресурсів. Оскільки податок - це примусове вилучення в дохід держави певних коштів, то є закономірною думка, що платник податку, скориставшись усіма законними способами, має право обрати відповідний шлях його сплати.

Проаналізуємо основні зміни, запропоновані в Податковому кодексі України. Зменшено ставку податку на прибуток підприємств із 25 % до 16 % (з 01.04.11 - 23 %), а також податку на додану вартість - до 17 % (з 2014 року); запроваджено галузеві пільги для підприємств, що використовують альтернативні джерела енергії, готелів тощо.

Кількість загальнодержавних податків і зборів скоротилася з 28 до 18, місцевих - із 14 до 5, зокрема, скасовано комунальний податок.

Крім того, змінено порядок формування доходів, які враховуються при визначенні об'єкта оподаткування.

Об'єкт оподаткування податку на прибуток залежить від обсягу та складу доходів і витрат підприємства. На етапі планування надходжень грошових коштів та здійснення витрат у процесі виробництва вже не враховується правило першої події, як було раніше, оскільки, відповідно до ст. 135, 137 Податкового кодексу України, доходи та витрати враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів [1]. Дохід від реалізації товару визнається за датою переходу покупцеві права власності на такий товар.

Дохід від надання послуг та виконання робіт визнається за датою складення акта або іншого документа, оформленого відповідно до вимог чинного законодавства України, який підтверджує виконання робіт або надання послуг.

У Податковому кодексі України наведено нову класифікацію доходів та витрат, зникають поняття "валові доходи" та "валові витрати", з'являються економічні категорії "доходи" та "витрати", "операційні витрати", "собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг" тощо. Здійснено перехід на метод "нарахувань" та зіставлень при визначенні доходів і витрат у податковому обліку, що дасть змогу значно скоротити тимчасові різниці між податковим та бухгалтерським обліком (рис. 1).

Із метою достовірного визначення розміру витрат та дати їх виникнення платники податку визначатимуть собівартість товарів (робіт, послуг), до складу якої включатиметься вартість запасів [1]. Тобто, не тільки витрати на придбання запасів зменшуватимуть об'єкт оподаткування лише в момент визначення відповідних доходів, але й інші витрати, що включатимуться до собівартості.

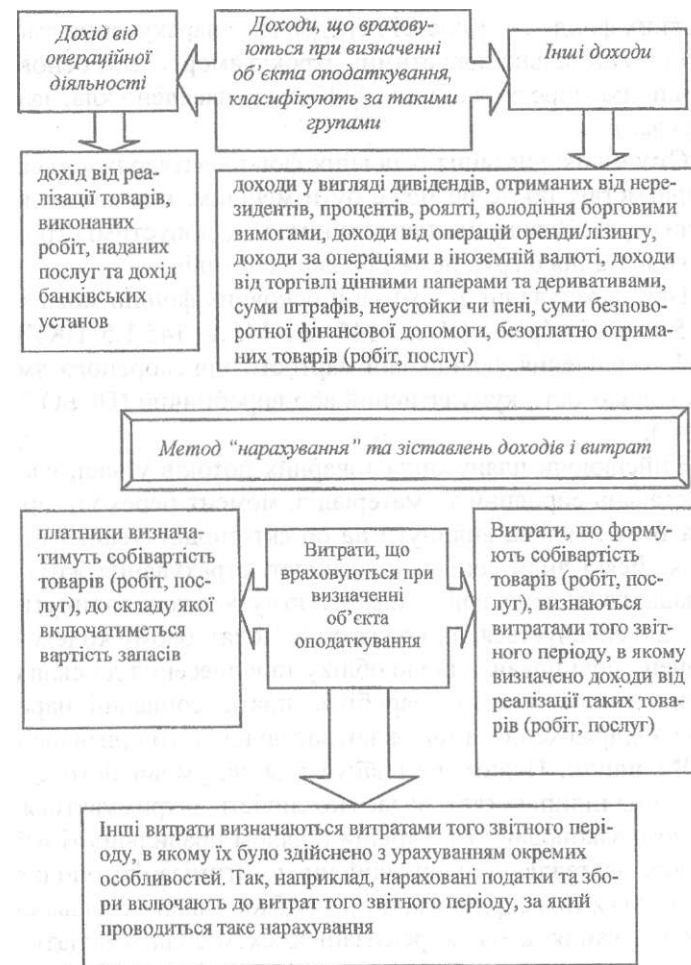

Рис. 1. Визначення доходів та витрат при оподаткуванні прибутку підприємств

Потрібно зазначити, що у Податковому кодексі України знято обмеження щодо витрат зі страхування, яке враховується при визначенні об'єкта оподаткування. У даному Кодексі наближено правила визначення амортизаційних відрахувань у податковому обліку до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Повністю змінився підхід до методики нарахування амортизації основних фондів. У Кодексі передбачено нарахування амортизації, виходячи з мінімально допустимих строків амортизації основних фондів й інших необоротних активів (у Кодексі наведено класифікацію по 16-ти групах).

Строк використання основних фондів затверджується наказом по підприємству, проте не може бути меншим, ніж мінімально встановлений строк. Визначено також мінімально допустимі строки корисного використання 6 груп нематеріальних активів.

При нарахуванні амортизації основних фондів можна застосувати 5 методів (розд. III ст. 145 пп. 145.1, 145.1.5 ПКУ): прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний або виробничий (ПСБО 7 "Основні фонди").

Здійснюючи планування товарних потоків у часі, враховуючи дати постачань сировини та матеріалів, момент переходу права власності на товар, можна вплинути на об'єкт оподаткування податку на прибуток. Деякі види соціальних виплат, страхування життя працівників, надання їм соціального пакета можуть також вплинути на суму податку, що сплачується до бюджету. У Податковому кодексі України передбачено нові правила щодо обліку та віднесення до складу витрат таких виплат працівникам: заробітна плата, соціальні нарахування, витрати на відрядження, а також витрат подвійного призначення.

Висновок. Податкове планування, за умови його ефективної організації на підприємстві, надає можливість дотримуватися чинного податкового законодавства України шляхом правильності розрахунку податкових платежів, а також здійснити оптимізацію оподаткування, яка досягається цілеспрямованою розробкою плану та завдань податкового планування, а також реалізацією схем сплати податку на прибуток підприємства з урахуванням можливих пільг та преференцій.

Література

1. *Податковий кодекс України від 02.12.10 № 2755-VI* / <http://zakon.rada.gov.ua>
2. *Бабіч В. В., Поддєрьогін А. М.* Удосконалення оподаткування прибутку на основі визначення об'єкта оподаткування // *Фінанси України.* - 2010. - № 9. - 71 - 76 с.
3. *Бланк И. А.* Управление прибылью. - 2-е изд., расшир. и доп. - Киев: Эльга: Ника-Центр, 2002. - С. 752.

4. *Болдуєва О. В.* Упорядкування податкових платежів на підприємстві // *Держава та регіони. Серія "Економіка та підприємництво".* - 2009. - № 1. - 25 - 29 с.

Тесля Світлана

*Вищий навчальний заклад Укоопспілки
"Полтавський університет економіки і торгівлі"*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ВЛАСНИМ КАПІТАЛОМ НА РІВНІ РАЙОННОЇ ЛАНКИ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ

Ключові слова дослідження: інформаційне забезпечення, фінансова звітність, власний капітал, пайовий капітал, прибуток.

Постановка проблеми. Динамічний розвиток сучасного суспільства тісно пов'язаний із розвитком інформаційного середовища. Достовірна та вичерпна інформація має першочергове значення в прийнятті ефективних управлінських рішень. В управлінні фінансово-господарською діяльністю підприємств та організацій споживчої кооперації важливе місце посідає управління власним капіталом, який становить приблизно 80 % фінансового забезпечення діяльності [2]. При цьому районні спілки споживчих товариств як організаційний і координаційний центр для підприємств та організацій основної ланки споживчої кооперації відіграють провідну роль у забезпеченні здійснення фінансово-господарської діяльності в системі споживчої кооперації. У зв'язку із розробкою системи інформаційного забезпечення процесу управління власним капіталом на рівні районної ланки споживчої кооперації є актуальною і має практичну значущість.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблемам управління фінансово-господарськими процесами на підприємствах та організаціях споживчої кооперації у ринкових умовах присвячено низку досліджень учених, серед них такі теоретики та практики кооперативної ідеї: Бабенко С., Балабанов П., Біла О., Іванов В., Івченко Є., Циганок О., Фастовець А. та ін. Незважаючи на значну кількість досліджень, питання інформаційного забезпечення процесу управління власним капіталом у споживчій кооперації недостатньо досліджено.